

Kỷ niệm 45 năm Ngày Giải phóng Xuân Lộc – Long Khánh (21/4/1975-21/4/2020):

Lực lượng du kích và tự vệ trong tiền công và nổi dậy giải phóng Biên Hòa – Long Khánh – Bà Rịa năm 1975

Dân quân du kích là lực lượng đông đảo có tổ chức từ cơ sở và được vũ trang, không thoát ly sản xuất. Đó là lực lượng am hiểu địa hình, địa vật, bám dân, là tai mắt của cách mạng; vừa đánh giặc, vừa sản xuất, là quân nhưng cũng là dân. Đó là lực lượng hùng hậu để bổ sung cho bộ đội chủ lực và bộ đội địa phương.

Trong 30 năm chiến tranh, Biên Hòa, Long Khánh, Bà Rịa luôn là một khu vực chiến lược quan trọng, cả thực dân Pháp và đế quốc Mỹ đều xây dựng địa bàn này thành một hậu cứ bảo vệ thủ phủ Sài Gòn. Đặc biệt trong chống Mỹ, Biên Hòa, Long Khánh, Bà Rịa là cửa ngõ phía đông bắc Sài Gòn, tại đây địch xây dựng thành một trung tâm chỉ huy đánh phá cách mạng ở miền Đông Nam Bộ,... lập “phòng tuyến thép” cuối cùng để bảo vệ chế độ Sài Gòn trong giai đoạn cuối cuộc chiến tranh.

Tổ chức tiền thân của lực lượng vũ trang cách mạng địa phương là đội Xích vệ công nhân trong cuộc đấu tranh của công nhân cao su Phú Riềng (2/1930); là đội du kích hình thành tháng 7/1940 tham gia Nam Kỳ khởi nghĩa (23/11/1940) và các đội vũ trang hình thành sau Cách mạng Tháng Tám năm 1945. Đảng bộ Biên Hòa sớm có ý thức hình thành các tổ chức vũ trang ở địa phương để tiến hành kháng chiến chống Pháp. Đó là Chi đội 10 Biên Hòa cùng với tổ chức các quận quân sự và Ban công tác liên thôn (giữa năm 1946). Từ tháng 10/1947, Tỉnh đội dân quân Biên Hòa xây dựng về mặt tổ chức, hình thành hệ thống các huyện đội, xã đội, du kích và tự vệ các xã tạo nên thế trận chiến tranh du kích rộng khắp... Những chiến thắng giao thông đường sắt trong năm 1947, trận phục kích giao thông La Ngà (1/3/1948), đánh diệt yêu khu quân sự Trảng Bom (20/7/1951),... đều có du kích tự vệ tham gia, cho thấy hiệu quả của việc xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng chiến đấu của du kích, tự vệ tại chỗ trong kháng chiến chống Pháp. Trong kháng chiến chống Mỹ, Tỉnh ủy Biên Hòa đã ý thức xây dựng lực lượng vũ trang, như Đại đội C380 (1957) tại Chiến khu Đ cùng với xây dựng du kích mật, tự vệ mật, an ninh mật trong nội thành Biên Hòa. Trong trận đánh Mỹ đầu tiên tại Nhà Xanh (Biên Hòa) diệt 2 tên cố vấn Mỹ, chính lực lượng du kích mật, tự vệ mật đã tham gia tích cực gây tiếng vang lớn trong nước và thế giới.

Sau khi có Nghị quyết 15 của Trung ương Đảng, tiến hành đấu tranh chính trị kết hợp đấu tranh vũ trang, vai trò của vũ trang hỗ trợ đấu tranh chính trị càng mạnh mẽ. Các đội du kích xã, tự vệ ngày một phát triển giữ vai trò quan trọng trong việc phát động diệt ác, phá kim ở cơ sở, kết hợp đấu tranh vũ trang, chính trị, binh vận bức rút các đồn bốt địch trong những năm tháng kháng chiến.

Trong những ngày tháng cuối cùng của cuộc chiến tranh, tại mặt trận Long Khánh, Xuân Lộc, để chuẩn bị cho hoạt động mùa khô, Tỉnh ủy Bà Rịa - Long Khánh đã chỉ đạo lực lượng vũ trang địa phương cùng du kích các xã dọc lộ 1 đẩy mạnh hoạt động vũ trang, mở vùng làm chủ tạo địa bàn đứng chân cho chủ lực Quân đoàn 4.

Từ ngày 21/3 đến ngày 2/4/1975, triển khai chủ trương của Khu ủy miền Đông, nắm thời cơ địch hoang mang trước thất bại trên các chiến trường, Huyện ủy Xuân Lộc chỉ đạo du kích các xã phối hợp lực lượng quần chúng tấn công binh vận giải phóng các xã dọc lộ 1, từ ngã ba Ông Đồn đến Căn cứ 5 gồm các xã Xuân Hòa, Xuân Hưng, Xuân Tâm, Xuân Thành, Suối Cao; Thị ủy Long Khánh chỉ đạo du kích, tự vệ các xã phối hợp với cơ sở tấn công binh vận giải phóng, làm chủ các xã Bình Lộc, Bảo Vinh, Suối Chôn, mở rộng địa bàn đứng chân cho chủ lực.

Tháng 12/1974, lực lượng du kích, tự vệ mật Bảo Chánh, huyện Xuân Lộc kết hợp công tác binh vận, chính trị, vũ trang bức rút đồn Bảo Chánh mở ra vùng giải phóng rộng lớn. Được sự chỉ đạo chặt chẽ, kịp thời của các đảng bộ, phong trào du kích phát triển, bằng lực lượng vũ trang tại chỗ, kết hợp lực lượng quần chúng, ta đã giải phóng, làm chủ một vùng rộng lớn trên hướng bắc và đông thị xã Long Khánh, tạo địa bàn đứng chân thuận lợi cho chủ lực triển khai lực lượng.

Chiến dịch Long Khánh, Xuân Lộc nổ ra ngày 9/4/1975, các đơn vị chủ lực Quân đoàn 4 tấn công trực tiếp vào các cơ quan đầu não của địch trong thị xã Long Khánh. Cuộc chiến đấu giằng co quyết liệt, từ ngày 13/4/1975, Bộ Tư lệnh chiến dịch quyết định thay đổi cách đánh, chuyển phần lớn lực lượng ra bên ngoài thị xã, chặn đánh và tiêu diệt các lực lượng địch từ hướng Biên Hòa lên tăng viện cho mặt trận Long Khánh. Trong hai ngày 14 và 15/4/1975, Trung đoàn 4 và Trung đoàn 33 thuộc Sư đoàn 6 Quân khu 7 kết hợp với Trung đoàn độc lập 95b tiêu diệt hoàn toàn Chiến đoàn 52 thuộc Sư đoàn 18 ngụy (3 tiểu đoàn). Nắm thời cơ, du kích địa phương đánh chiếm chi khu Kiệm Tân, giải phóng quốc lộ 20 từ Kiệm Tân đến Ngã ba Dầu Giây. Ngày 16/4/1975, ta chặn đánh Chiến đoàn 8 và Thiết đoàn 315 Việt Nam Cộng hòa ở Hung Lộc, bắn cháy hàng chục xe tăng. Các mũi phản kích của địch từ hướng Trảng Bom lên thị xã Long Khánh hoàn toàn bị bẻ gãy.

Trong Chiến dịch Xuân Lộc, du kích các xã, các đồn điền cao su trên quốc lộ 20, quốc lộ 1, tỉnh lộ số 2 thực hiện chủ trương “xã giải phóng xã, ấp giải phóng ấp” đã chủ động phối hợp tiến công làm chủ cơ sở, góp phần to lớn tạo thế bao vây, cô lập địch và cắt đứt giao thông, chặn viện binh địch, cô lập thị xã Long Khánh. Trong thế bị bao vây cô lập, ngày 21/4/1975 toàn bộ quân địch ở thị xã Long Khánh tháo chạy. Thị xã Long Khánh được giải phóng, “Tuyến phòng thủ thép” của Việt Nam Cộng hòa ở hướng Đông bắc Sài Gòn bị đập tan.

Cùng đó, chi bộ các xã dọc lộ 1, từ Hung Lộc, Hung Nghĩa đến Bàu Hàm, Trảng Bom đã lãnh đạo các đội du kích, tự vệ cùng lực lượng cơ sở tấn công và nổi dậy làm chủ các xã. Du kích tự vệ Sở Cao su Bình Sơn, du kích tự vệ các xã thuộc huyện Long Thành, huyện Nhơn Trạch hiệp đồng rất chặt chẽ với bộ đội chủ lực khi Quân đoàn 2 tấn công giải phóng quận lỵ Long Thành, quận lỵ Nhơn Trạch. Chi bộ, du kích, tự vệ tổ chức ghe thuyền đưa bộ đội vượt sông Nhà Bè - Sài Gòn vào đánh chiếm Dinh Độc Lập trưa ngày 30/4/1975, giải phóng miền Nam, thống nhất non sông.

Trong công cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đầy gian khổ, thử thách và hy sinh, Đảng bộ Biên Hòa, Long Khánh luôn xác định quan điểm xây dựng và phát triển chiến tranh nhân dân cùng với xây dựng bộ đội chủ lực làm quả đấm thép tấn công tiêu diệt quân thù. Đồng thời, phải xây dựng du kích công khai và bí mật, ở ba vùng: nông thôn, đô thị, rừng núi. Đây là lực lượng vũ trang, bán vũ trang tại chỗ, bám dân, bám địa bàn, chiến đấu chống giặc bảo vệ nhân dân, giữ gìn thành quả cách mạng.

Trong giai đoạn xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay, lực lượng dân quân du kích, tự vệ đã và đang không ngừng được đào tạo, huấn luyện, nâng cao chất lượng cả về chính trị, tư tưởng, tổ chức và huấn luyện kỹ thuật quân sự, tác chiến, nâng cao tinh thần sẵn sàng chiến đấu và ứng phó trong mọi tình huống, để xứng đáng với lời khen ngợi “Dân quân, tự vệ và du kích là lực lượng của toàn dân tộc, là một lực lượng vô địch, là một bức tường sắt của Tổ quốc...” của Bác Hồ lúc sinh thời.

Nhân kỷ niệm 45 Ngày Giải phóng Xuân Lộc – Long Khánh, bài viết đề cập đến lực lượng du kích và tự vệ trong tiến công và nổi dậy năm 1975, nhằm đề cao vai trò, vị trí quan trọng cũng như những chiến công của lực lượng du kích, tự vệ Biên Hòa - Long Khánh - Bà Rịa trong công cuộc đấu tranh giành lại độc lập cho dân tộc,

đồng thời khơi dậy niềm tự hào, khát vọng cống hiến cho Tổ quốc của lực lượng du kích, tự vệ hôm nay và mai sau.

Tài liệu tham khảo:

1. Chiến thắng Xuân Lộc - Long Khánh trong cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân 1975. - Đồng Nai : Nxb. Đồng Nai , 2003. 806 tr.

2. Biên Hòa - Bà Rịa - Long Khánh trong chiến dịch Hồ Chí Minh 1975 : Ký sự lịch sử / Phạm Trường Quang. -Tr. 7-11. Văn nghệ Đồng Nai, 2005. - Số 23 tháng 3 & 4.

3. Đại thắng mùa xuân 1975 sức mạnh của ý chí thống nhất tổ quốc và khát vọng hòa bình. - H. : Chính trị Quốc gia , 2015. - 822 tr.

Đinh Nhài